



Protocol t.a.v. uitvaart en rouwpastoraat, versie 1.3

1. De predikant meldt het overlijden aan de scriba van de betreffende wijk. Deze stelt álle kerkenraadsleden daarvan op de hoogte.
2. De predikant neemt contact op met de wijkouderling en vraagt hem als ambtsdrager aanwezig te zijn bij de uitvaartdienst of bijeenkomst. Indien deze daartoe niet in staat is, zorgt de wijkouderling/de scriba voor vervanging.
3. De wijkouderling gaat naar de condoleance om zijn deelneming te betuigen en stelt bezoekdienst/-broeder op de hoogte. Ten aanzien van bezoekdienst zie bijlage 2.
4. In overleg met de familie bespreekt de wijkouderling of de condoleance wordt afgesloten en op welke manier dat zal gebeuren.
5. De predikant heeft een gesprek met de familie over de afscheidsdienst en stelt met hen de liturgie samen. Deze gegevens geeft de predikant door aan de begrafenisondernemer. Deze werkt de gegevens uit en maakt de liturgie op.
6. De kerkelijke gemeente stelt de kerkelijke gebouwen niet beschikbaar voor rouwdiensten voorafgaand aan crematies. De predikant heeft wel de vrijheid om zijn medewerking te verlenen bij een crematie. Als een predikant/ambtsdrager zijn medewerking verleent is hij niet als ambtsdrager aanwezig. Op deze manier kan het pastoraal contact, indien dat gewenst wordt, gestalte krijgen.
7. De term 'uitvaart' gebruiken wij niet in onze berichtgeving, maar spreken over begrafenis of crematie.
8. Deze dienst/bijeenkomst wordt geleid door de wijkpredikant of door de pastoraal medewerker, al naar gelang het pastorale contact dat er geweest is. De pastoraal medewerker heeft, wanneer hij voor de begrafenis gevraagd wordt, contact met de wijkpredikant.
9. Als de rouwdienst in de Dorpskerk of Bethlehemkerk gehouden wordt, kan deze live uitgezonden worden met beeld en geluid. Er wordt van de dienst een opname online gezet, waarvan de downloadlink door het kerkelijk bureau aan de familie wordt gegeven. Er wordt geen dvd meer gemaakt.
10. De ontvanger van de rouwkaart verstuurt een gescand exemplaar, zodat de predikant, de wijkouderling, de scriba, en het kerkelijk bureau, op de hoogte zijn.
11. Het kerkelijk bureau geeft het overlijden door aan de coördinator van het rouwpastoraat, en aan degene die de lijst bijhoudt in verband met het herdenken van de overledenen op de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Deze broeder is te vinden op de takenlijst.
12. Enkele weken voor het eind van het kerkelijk jaar worden alle families van overleden gemeenteleden uitgenodigd om de dienst op eeuwigheidszondag mee te maken (de zondag vóór advent begint).
13. De scriba zorgt voor de afkondiging in de eredienst op de zondag na het overlijden. De familie kan van de gelegenheid gebruik maken de voorzang aan te passen.
14. Er wordt een 'In Memoriam' opgesteld en gepubliceerd in 'Kerkklanken'. Dit wordt in onderling overleg geschreven door de predikant dan wel door de wijkouderling, bij zowel crematie als begrafenis.

15. Het rouwpastoraat vindt gedurende twee/drie maanden na het overlijden plaats door de predikant (of pastoraal medewerker). De wijkouderling bezoekt de achterblijvende(n) binnen twee maanden na overlijden. Daarbij vraagt hij of er behoefte is aan bezoek vanuit de commissie 'Rouwpastoraat' en legt uit wat het doel en de betekenis daarvan is. Zie voor de werkzaamheden van de commissie 'Rouwpastoraat' bijlage 1.
16. Op grond van de gegevens van het kerkelijk bureau en 'Kerklanken' bepaalt de commissie Rouwpastoraat wie de bezoeken gaat doen. Deze neemt twee tot drie maanden na het overlijden contact op met de wijkouderling en hoort van hem of rouwbezoek gewenst is.
17. Het bezoek van de commissie 'Rouwpastoraat', onderdeel van de Psycho-Pastorale Zorg, is geen vervanging voor het reguliere huisbezoek door de wijkouderling, maar dient gezien te worden als 'Georganiseerd omzien naar elkaar' vanuit de christelijke gemeente.
18. Na ongeveer een jaar – al naar gelang de omstandigheden – wordt het rouwbezoek door de commissie afgerond en wordt opnieuw contact opgenomen met de wijkouderling zodat deze ervan op de hoogte is dat het contact van het rouwpastoraat is beëindigd. Uitgangspunt is dat rouwpastoraat gekenmerkt wordt door 'maatwerk'.
19. Als op verzoek van de nabestaanden de dienst/bijeenkomst wordt geleid door een andere predikant (of pastoraal medewerker), dan vervalt de verantwoordelijkheid van de kerkenraad en wordt de kerk verhuurd volgens de regels en voorwaarden van het college van kerkrentmeesters. Dit geldt niet voor leden van onze gemeente. Voor hen zijn de kerkgebouwen altijd beschikbaar.

Dit visiedocument is tot stand gekomen na overleg tussen de kerkenraden van beide wijkgemeenten.

Bodegraven, 11 juni 2025

Bijlage 1.

Rouwpastoraat binnen de Hervormde Gemeente. (onderdeel van de Psycho-Pastorale Zorg)

Rouw kent verschillende ‘gezichten’. Er is sprake van rouw bij het verlies van een levenspartner, een broer, een zus, familieleden, vrienden/vriendinnen, ouder(s), (klein)kind(eren), verlies van een (klein)kind in de moederschoot of het overlijden van een (klein)kind direct na de geboorte. Binnen de christelijke gemeente hebben niet alleen ambtsdragers, maar ook gemeenteleden de opdracht om naar elkaar om te zien¹. Vanuit deze Bijbelse opdracht is het rouwpastoraat opgezet. Een speerpunt is oog te hebben voor de rouw bij (klein)kinderen, die namelijk geen verjaringstermijn kent. Deze rouw komt vaak terug op latere leeftijd, bij voorbeeld wanneer een kind geboren wordt of als in de fase van de ouderdom het levensverhaal wordt verteld. Dit wordt ‘*achterwaarts rouwen*’ genoemd.

Doel: Het persoonlijk begeleiden van mensen in een wat latere fase van het rouwproces. Het doel is de rouwdragende *nabij* te zijn vanuit de wetenschap dat deze het meest gediend is met *pastorale nabijheid* en niet door pastorale wijsheid. Het gaat daarbij om het bieden van een luisterend oor, een open hart en gevouwen handen om samen een weg te zoeken van aanvaarding en heling. Om zo de rouwdragende te helpen zijn/haar leven weer op te pakken en verder te gaan op zijn/haar levensweg.

Huidige situatie: Nu worden mensen na het verlies van een dierbare in eerste instantie pastoraal begeleid door predikant en/of wijkouderling. Bij ouderen wordt ook regelmatig een bezoek gebracht door dames van de bezoeken dienst, hoewel deze bezoeken geen specifiek pastoraal karakter behoeven te hebben.

Voor wie: Voor mensen die, na het overlijden van een dierbare, behoefte hebben aan een meer langdurige en frequente begeleiding of een langer ‘meelopen’ op de weg van aanvaarding en verwerking.

Door wie: Door een aantal geselecteerde gemeenteleden die de gave hebben ontvangen tot deze taak en die voldoende tijd hebben om één of meerdere personen te begeleiden. Het liefst lotgenoten. Zij worden benoemd door de kerkenraad en hebben geheimhoudingsplicht ten aanzien van datgene wat haar/hem vertrouwelijk ter kennis wordt gebracht.

¹ Zie voor het belang van het woord ‘Elkaar’ in het Nieuwe Testament de studie van dr. J.P. Versteeg, ‘Oog voor elkaar’, ‘Het gebruik van het woord ‘Elkaar’ in het Nieuwe Testament met betrekking tot de onderlinge verhoudingen binnen de gemeente’, Kampen z. j. en Dr. J.P. Versteeg, ‘Kijk op de kerk’, ‘De structuur van de gemeente volgens het Nieuwe Testament’, Kampen 1985.

Taak: Luisteren naar de verhalen en ervaringen van een medebroeder of -zuster, waardoor er een vertrouwensrelatie kan ontstaan. Proberen te ondersteunen: liefde, aandacht en begeleiding geven aan mensen die dat nodig hebben of daar behoefte aan hebben. Het gaat om pastorale contacten met de Bijbel als leidraad. Bij begin en afsluiting van de bezoeken wordt de wijkouderling in kennis gesteld.

Wanneer: Na 2-3 maanden na het overlijden van een dierbare. De frequentie van de bezoeken is in het begin ongeveer 1 keer per 2-3 weken en later met langere tussenpozen. De begeleiding zal, afhankelijk van de behoefte, ongeveer een jaar duren.

Structuur: Het team bestaat uit een contactpersoon en een aantal gemeenteleden die de rouwende(n) zullen begeleiden. De contactpersoon coördineert het team en zal tevens als schakel tussen de predikant en de coördinator van de PPZ (Psycho-Pastorale-Zorg) fungeren. Eenmaal per 2-3 maanden zal het team bij elkaar komen om een en ander terug te koppelen en te bespreken. Jaarlijks zal er geëvalueerd worden door het team in aanwezigheid van de coördinator van het Rouwpastoraat, de coördinator PPZ of een PPZ-ouderling.

Het geheel staat onder supervisie van de kerkenraden van wijk 1 en 2.

Bijlage 2.

Bezoekdienst, omzien naar elkaar ook in tijden van ziekte, verdriet en rouw

- Elke bezoeker is verantwoordelijk voor het bezoekwerk aan de leden van de Hervormde gemeente in een aantal straten bij 25, 40, 45 en 50-jarige huwelijksjubilea etc., ziekte, rouw en vanaf de 75-jarige leeftijd. De bezoeker vult dit op een manier in die bij haar en de bezochte personen past. Of de bezoeker een rouwcirculaire ontvangt hangt af van de relatie.
- Ouderen vanaf 75 jaar ontvangen 6x per jaar het blad 'Lichtspoor'. In overleg met de oudere bepaalt de bezoeker het aantal contactmomenten met de 75-plusser variërend van één bezoek per jaar rond de verjaardag tot 6 bezoeken per jaar. De bezoeker is vaak wel een constante in het leven van de oudere vanwege de meerdere contactmomenten in het jaar en het aantal jaren dat men soms met elkaar optrekt.
- Rond de kerst krijgen alle ouderen een kerstbakje met o.a. een kerstgroet (van één van de predikanten). Als van een echtpaar de man/vrouw overlijdt, die 75+ is en de overblijvende partner is nog geen 75 jaar dan wordt er toch jaarlijks een kerstbakje bezorgd.
- Het is van belang dat predikanten/ ouderlingen/ rouwgroep weten wie de bezoeker is, zodat men als team betrokken kan zijn.